
طرح طبقه‌بندی مشاغل

دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

پژوهش و تالیف:

دکتر محمد فتحی، دکتر مهران لک، حسین قبله، احمد محمدزاده فیاض

علیه سراج، زهرا بهادری، کیمیا پورکتابی، فاطمه فرید

زیر نظر:

دکتر سید عباس حسنی

عنوان و نام پدیدآور	: طرح طبقه‌بندی مشاغل دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی/ پژوهش و تالیف محمد فتحی... (و دیگران)؛ زیر نظر سیدعباس حسینی.
مشخصات نشر	: تهران: رویان پژوه، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۸ ص.
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: پژوهش و تالیف محمد فتحی، مهران لک، حسین قبله، احمد محمدزاده فیاض، علیہ سراج، زهرا بهادری، کیمیا پورکتابی، فاطمه فرید.
موضوع	: دانشگاه‌ها و مدارس عالی پزشکی - ایران - فارغ‌التحصیلان - اشتغال
موضوع	: پزشکی - راهنمای آموزشی (فارغ‌التحصیلان)
موضوع	: بازار کار - ایران
موضوع	: کارآفرینی - ایران
شناسه افزوده	: فتحی، محمد، ۱۳۵۱ فروردین -
شناسه افزوده	: حسینی، سیدعباس، ۱۳۴۵ - ناظر
رده بندی کتبی	: ۱۳۹۲ ط ۴ / ۶۸۱۷
رده بندی دیوبی	: ۶۱۰/۷۰۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۹۱۲۶

طرح طبقه‌بندی مشاغل دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

پژوهش و تالیف: دکتر محمد فتحی، دکتر مهران لک، حسین قبله، احمد محمدزاده فیاض
 علیہ سراج، زهرا بهادری، کیمیا پورکتابی، فاطمه فرید
 زیر نظر: دکتر سید عباس حسینی

ناشر: رویان پژوه
 نوبت چاپ: اول - ۹۲
 مدیر تولید: سید امین امامی زاده
 چاپ: بهمن
 قطع: وزیری - ۲۸۸
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 بها: ۲۶۰۰۰ تومان

شابک: ISBN: 978-964-7108-20-8

دفتر نشر و نمایشگاه دائمی: تهران، خیابان انقلاب، روبروی دبیرخانه دانشگاه تهران، ساختمان امیرکبیر، طبقه سوم
 تلفن: ۶۶۴۸۶۳۷۳ - ۶۶۹۷۰۷۴۰

www.RPpub.ir

۱۱.....	پیشگفتار
۱۳.....	مقدمه
۱۷.....	مشاغل عمومی
۱۸.....	ضوابط اجرایی مشاغل عمومی
۱۹.....	عنوان شغل: کارگزین
۲۱.....	عنوان شغل: کارشناس بررسی اسناد و مدارک
۲۳.....	عنوان شغل: کاردان بررسی اسناد و مدارک
۲۴.....	عنوان شغل: مترجم
۲۵.....	عنوان شغل: مسئول گزینش
۲۷.....	عنوان شغل: مأمور حراست
۲۹.....	عنوان شغل: کارشناس امور اداری
۳۱.....	عنوان شغل: کاردان امور اداری
۳۳.....	عنوان شغل: کارشناس برنامه و بودجه
۳۵.....	عنوان شغل: کاردان برنامه و بودجه
۳۷.....	عنوان شغل: بازرس
۳۹.....	عنوان شغل: مسئول ابلاغ و اجراء
۴۰.....	عنوان شغل: رئیس دفتر
۴۲.....	عنوان شغل: منشی
۴۴.....	عنوان شغل: مسئول خدمات مالی
۴۶.....	عنوان شغل: حسابدار
۴۸.....	عنوان شغل: حسابرس
۵۰.....	عنوان شغل: مسئول دفتر

۵۲	عنوان شغل: ماشین‌نویس
۵۳	عنوان شغل: متصدی امور دفتری
۵۴	عنوان شغل: کارشناس امور فرهنگی
۵۶	عنوان شغل: کاردان امور فرهنگی
۵۸	عنوان شغل: مربی امور هنری
۵۹	عنوان شغل: کارشناس سمعی و بصری
۶۰	عنوان شغل: کارشناس امور هنری
۶۱	عنوان شغل: کاردان امور هنری
۶۲	عنوان شغل: کارشناس امور آموزشی
۶۴	عنوان شغل: کاردان امور آموزشی
۶۶	عنوان شغل: کتابدار
۶۸	عنوان شغل: کاردان سمعی و بصری
۶۹	عنوان شغل: کاردان امور پژوهشی
۷۰	عنوان شغل: کارشناس امور پژوهشی
۷۱	عنوان شغل: عکاس و فیلمبردار
۷۲	عنوان شغل: سرایدار
۷۴	عنوان شغل: راننده مقامات
۷۶	عنوان شغل: نگهبان
۷۷	عنوان شغل: کارشناس حقوقی
۷۹	عنوان شغل: کاردان حقوقی
۸۰	عنوان شغل: کارشناس روابط عمومی
۸۲	عنوان شغل: کاردان روابط عمومی
۸۳	عنوان شغل: کارشناس روابط بین الملل
۸۵	عنوان شغل: کاردان روابط بین الملل

عنوان شغل: کارشناس برنامه‌ریزی	۸۶
عنوان شغل: مشاور	۸۸
عنوان شغل: اپراتور	۹۰
عنوان شغل: کارشناس تحلیل‌گر سیستم	۹۲
عنوان شغل: برنامه‌نویس سیستم	۹۵
عنوان شغل: کارشناس شبکه	۹۷
عنوان شغل: کارداران شبکه	۹۹
عنوان شغل: کارشناس امور سخت‌افزار رایانه	۱۰۰
عنوان شغل: کارداران امور سخت‌افزار رایانه	۱۰۲
مشاغل رسته بهداشتی و درمانی	۱۰۵
ضوابط اجرایی مشاغل رسته بهداشتی و درمانی	۱۰۶
عنوان شغل: روانشناس	۱۰۹
عنوان شغل: کارشناس بینایی‌سنجی	۱۱۱
عنوان شغل: کارشناس شنوایی‌شناسی	۱۱۳
عنوان شغل: کارداران انتقال خون	۱۱۵
عنوان شغل: کارشناس پروتز دندانی	۱۱۷
عنوان شغل: کارداران پروتز دندانی	۱۱۸
عنوان شغل: کارداران بهداشت دهان	۱۱۹
عنوان شغل: پرستار	۱۲۱
عنوان شغل: ماما	۱۲۵
عنوان شغل: بهیار	۱۲۸
عنوان شغل: بهدار	۱۳۰
عنوان شغل: کارشناس اتاق عمل	۱۳۲
عنوان شغل: کارداران اتاق عمل	۱۳۴

عنوان شغل: کارشناس هوشبری	۱۳۶
عنوان شغل: کاردان هوشبری	۱۳۸
عنوان شغل: کارشناس اعضای مصنوعی	۱۴۰
عنوان شغل: کارشناس توانبخشی فیزیکی	۱۴۲
عنوان شغل: کاردان توانبخشی فیزیکی	۱۴۴
عنوان شغل: کارشناس ارتوپدی	۱۴۶
عنوان شغل: کارشناس بهداشت محیط	۱۴۸
عنوان شغل: کاردان بهداشت محیط	۱۵۲
عنوان شغل: کارشناس خشره شناسی و مبارزه با ناقلین	۱۵۴
عنوان شغل: کارشناس پیشگیری و مبارزه با بیماریها	۱۵۶
عنوان شغل: کاردان پیشگیری و مبارزه با بیماریها	۱۵۹
عنوان شغل: بهورز	۱۶۱
عنوان شغل: کارشناس بهداشت حرفه ای	۱۶۳
عنوان شغل: کاردان بهداشت حرفه ای	۱۶۵
عنوان شغل: مربی خدمات بهداشتی	۱۶۷
عنوان شغل: داروساز	۱۶۹
عنوان شغل: کارشناس تغذیه	۱۷۳
عنوان شغل: کارشناس مواد خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی	۱۷۵
عنوان شغل: کارشناس پرتوشناسی	۱۷۸
عنوان شغل: کاردان پرتوشناسی	۱۸۰
عنوان شغل: کارشناس پرتودرمانی	۱۸۲
عنوان شغل: کاردان پرتودرمانی	۱۸۴
عنوان شغل: کارشناس پزشکی هسته ای	۱۸۶
عنوان شغل: کاردان پزشکی هسته ای	۱۸۸

- عنوان شغل: کارشناس آزمایشگاه تشخیص طبی ۱۹۰
- عنوان شغل: کاردان آزمایشگاه تشخیص طبی ۱۹۲
- عنوان شغل: کارشناس آزمایشگاه غذا، دارو و بهداشتی ۱۹۴
- عنوان شغل: کاردان آزمایشگاه غذا، دارو و بهداشتی ۱۹۷
- عنوان شغل: کارشناس آزمایشگاه واکسن و سرم ۱۹۹
- عنوان شغل: کاردان آزمایشگاه واکسن و سرم ۲۰۱
- عنوان شغل: کارشناس امور اجرایی بیمارستان ۲۰۳
- عنوان شغل: مددکار بهداشتی و درمانی ۲۰۶
- عنوان شغل: کارشناس پذیرش و مدارک پزشکی ۲۰۸
- عنوان شغل: کاردان پذیرش و مدارک پزشکی ۲۱۱
- عنوان شغل: کارشناس بهداشت خانواده ۲۱۴
- عنوان شغل: کاردان بهداشت خانواده ۲۱۷
- عنوان شغل: مربی بهداشت مدارس ۲۱۹
- عنوان شغل: کارشناس سلامت سالمندی ۲۲۲
- عنوان شغل: پزشک عمومی ۲۲۴
- عنوان شغل: پزشک متخصص ۲۲۷
- عنوان شغل: دندانپزشک ۲۳۰
- عنوان شغل: کارشناس فوریت‌های پزشکی ۲۳۲
- عنوان شغل: کاردان فوریت‌های پزشکی ۲۳۴
- عنوان شغل: تکنسین فوریت‌های پزشکی ۲۳۶
- عنوان شغل: کارآزمای پیشگیری از آسیب‌ها و ارتقا ایمنی حوزه سلامت ۲۳۸
- عنوان شغل: کارآزمای اورژانس پزشکی و هدایت عملیات بحران ۲۴۰
- عنوان شغل: کارآزمای هماهنگی اورژانس ۱۱۵ ۲۴۲
- عنوان شغل: کارشناس ارتباطات و عملیات ۲۴۴

عنوان شغل: پزشک اورژانس ۱۱۵.....	۲۴۷
عنوان شغل: اپراتور ۱۱۵.....	۲۴۹
عنوان شغل: کارشناس بهداشت دام و فرآورده‌های دامی.....	۲۵۱
عنوان شغل: کارشناس پیشگیری و مبارزه با بیماری‌های دامی.....	۲۵۲
عنوان شغل: دامپزشک.....	۲۵۵
عنوان شغل: کاردان دامپزشکی.....	۲۵۸
عنوان شغل: کارشناس کالبد شناسی.....	۲۶۰
عنوان شغل: کاردان پزشکی قانونی.....	۲۶۲
عنوان شغل: تکنیسین پزشکی قانونی.....	۲۶۴
عنوان شغل: مامور سالن تشويع.....	۲۶۵
عنوان شغل: کارآزمای مدیریت سلامت.....	۲۶۶
عنوان شغل: بازرس سلامت.....	۲۷۰
عنوان شغل: کارآزمای امور بین‌المللی سلامت.....	۲۷۲
عنوان شغل: کارشناس تعالی سازمانی سلامت.....	۲۷۵
عنوان شغل: پژوهشگر سلامت.....	۲۷۷
عنوان شغل: کارشناس سلامت و رسانه.....	۲۸۰
عنوان شغل: کارشناس اقتصاد سلامت.....	۲۸۲
عنوان شغل: کارشناس بهداشت روانی و اعتیاد.....	۲۸۴
عنوان شغل: کارشناس تجهیزات پزشکی.....	۲۸۶

امروزه به واسطه توسعه و گسترش روزافزون فناوری، فعالیت‌های اقتصادی، صنعتی و خدماتی، سازمان‌ها دچار تحولات عمیقی شده‌اند و برای تطبیق با چنین شرایطی، سازمان‌ها ناگزیرند تا نیروی انسانی پرتوانی را در مقیاس وسیع و متنوع جذب، حفظ و اداره کنند. سازمان‌ها به منظور دستیابی به اهداف خود دارای وظایف و مسوولیت‌هایی هستند که به نحوی میان کارکنان سازمان تقسیم می‌شوند. برای تحقق بخشیدن به اهداف سازمان، تضمین حقوق فردی، رعایت عدالت اجتماعی، کاربرد صحیح، تنظیم محتوا و تهیه جداول حقوق و دستمزد و آموزش‌های مهارتی و تخصصی شناخت مشاغل ضروری است. با رعایت این اصول و در پرتو کاربرد شیوه‌های علمی، مدیران قادر خواهند بود فعالیت‌های جسمی و فکری اعضای جامعه را به طور عام و کارکنان سازمان‌ها را به طور خاص، به خوبی تجهیز و اداره کنند.

به این ترتیب، ایجاد و به‌روزرسانی نظام طبقه‌بندی شغل یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر برای هر نظام مدیریت منابع انسانی محسوب می‌شود. طبقه‌بندی مشاغل با توجه به گسترش حجم فعالیت‌های سازمانی و تنوع تخصص‌ها و مهارت‌ها اهمیت خاصی پیدا کرده است. بدون اغراق می‌توان گفت یکی از بارزترین گام‌های رسیدن به موفقیت یک سیستم متعادل مدیریت، استفاده مطلوب و منطقی برحسب گوناگونی و ماهیت سازمانها در امر کاربرد صحیح و مناسب تکنیک‌های علمی ارزشیابی و طبقه‌بندی مشاغل خواهد بود. طبقه‌بندی و گروه‌بندی مشاغل به خانواده‌های بزرگ شغلی می‌تواند نقشی حیاتی در فعالیت‌هایی نظیر ارزیابی عملکرد شغل، کارمند، معیار ساختن آزمون‌های انتخاب کارمند، ارزشیابی مشاغل، طراحی مسیرهای شغلی و مشاوره دادن به افرادی که در پی یک راهنمایی حرفه‌ای هستند، ایفا کند.

با توجه به اهمیت موضوع و همچنین در راستای اجرای قانون برنامه پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران و قانون مدیریت خدمات کشوری، معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان یکی از بزرگترین وزارتخانه‌های کشور با حیطه عملکردی وسیع و تنوع مأموریتها و فعالیتها از جمله بهداشت، درمان، غذا و دارو، آموزش و پژوهش و تنوع شغلی فراوان، بر آن شد تا یکی از مهمترین وظایف خود در زمینه مقررات اداری و استخدامی و تشکیلاتی را به انجام رساند، و مجموعه‌ای تحت عنوان «طرح طبقه‌بندی مشاغل رسته‌های بهداشتی درمانی» را هماهنگ با مشاغل عمومی تدوین نماید. این مجموعه دربرگیرنده تمامی مشاغل مصوب شورای امور اداری و استخدامی کشور اعم از عمومی و تخصصی می‌باشد که برای مراجعه مدیران و

کارشناسان و کلیه مسوولان اجرایی و نیز پژوهشگران و استادان فن، گردآوری و تهیه شده است. با امید به اینکه مجموعه حاضر بتواند گامی موثر در پاسخگویی به نیازهای مدیران و کارشناسان امور اداری دستگاههای اجرایی خصوصاً در حوزه سلامت بردارد.

دکتر سیدعباس حسینی

معاون توسعه مدیریت و منابع

www.ketab.ir

مرکز توسعه مدیریت و تحول اداری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای عمل به یکی از وظایف خود که طراحی و استقرار الگوهای مناسب نظام مدیریت در وزارت متبوع است، تدوین طرح طبقه‌بندی مشاغل رسته‌های بهداشتی درمانی را در دستور کار خود قرار داد. طبقه‌بندی مشاغل عبارت است از دسته‌بندی یا تنظیم مشاغل در گروه‌های مختلف بر مبنای تشابه وظایف و مسئولیت‌ها، بطوریکه رابطه صحیح و معقولی بین عوامل سه گانه، وظایف، اختیارات و مسئولیت‌های شغل، شرایط احراز مشاغل و حقوق و دستمزد و مزایای قابل پرداخت به هر طبقه و گروه شغل برقرار باشد. طبقه‌بندی مستقیماً به حصول هدف‌های اساسی و اقتصادی هر دستگاه و تشکیلات اداری، تولیدی، خدماتی و غیره کمک می‌کند. بنابراین می‌توان گفت طبقه‌بندی مشاغل یکی از عوامل همبستگی سیستم مدیریت نیروی انسانی است. هدف اصلی از طبقه‌بندی مشاغل تساوی پرداختها و دادن مزد مساوی به کارمساوی است و کاربرد آن بیشتر در سازمانهای دولتی جلوه نموده است.

در تجزیه و تحلیل شغل، نوع و ماهیت کار، نسبت فعالیت‌های فکری و جسمی کار، ابراز و نحوه انجام کار، هدف کار، شرایط تخصصی احراز شغل و نهایتاً ماهیت هر پست تعیین می‌گردد. مراحل انجام کار با جمع‌آوری اطلاعات کامل از کلیه مشاغل سازمان از طریق پرسشنامه، مصاحبه، بررسی سوابق گذشته و یا مشاهد صورت می‌گیرد. سپس شرح شغل، شرح وظایف و نیز شرایط احراز هر سمت تعیین می‌گردد که ملاک انتصاب و عملکرد شاغل سمت قرار خواهد گرفت. به طور کلی هدف اصلی از تجزیه و تحلیل شغل، افزایش کارآئی خدمات است به همین دلیل دستگاههای اجرایی و واحدهای تولیدی و خدماتی در فرایند تولید و ارائه خدمت به تجزیه و تحلیل شغل توجه خاصی دارند. با تجزیه و تحلیل و ارزیابی مناسب ویژگی‌های شغل و شاخص‌های فرد شاغل، کارجویان خواهند توانست با سهولت، شغل سازگار با توانمندی‌های خود را انتخاب کرده و یا نسبت به تکمیل مهارت‌ها و توانمندی‌ها مورد نیاز شغل مورد علاقه اقدام نمایند و کارفرمایان نیز از طریق مطالعه مستندات موجود، این امکان را دارند تا با اطمینان افراد مورد نیاز خود را استخدام نمایند یا نسبت به آموزش مهارت‌ها و توانمندی‌های افراد شاغل در شغل مورد نظر خود اقدام نمایند. آنچه مسلم است این است که ارزشیابی مشاغل بعنوان ضابطه یافتن جایگاه مشاغل، دارای مزایای بیشماری برای شاغلین است که از عمده‌ترین آنها ایجاد انگیزش، انتخاب کارکنان مناسب، تعیین مسیر ارتقاء کارکنان، تخصیص وظایف مورد نظر به مشاغل، پرداخت متناسب، جلوگیری از حوادث ناشی از کار، بهبود شرایط و ساده

سازی کار را می‌توان نام برد و برای تحقق هدفهای فوق‌الذکر باید مشاغل با استفاده از سیستم ارزیابی مشاغل اندازه‌گیری و مورد سنجش قرار گیرند.

مجموعه‌های پیشین در خصوص طبقه‌بندی مشاغل به دلیل تغییرات و اصلاحات زیاد، حالت کاربردی نداشتند، به همین دلیل مرکز توسعه مدیریت و تحول اداری بر آن شد ضوابط اجرایی مشاغل عمومی و رسته‌های بهداشتی درمانی را با آخرین اصلاحات و تغییرات و بارعایت الگوهای استاندارد و لحاظ نمودن تعریف شغل، وظایف و مسئولیت‌ها و شرایط احراز، چاپ نماید. از این رو مجموعه حاضر تحت عنوان "طرح طبقه‌بندی مشاغل رسته‌های بهداشتی درمانی"، با استفاده از مراجع داخلی از قبیل کلیه بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور و نظرات خبرگان و کمیته‌های تخصصی و کارشناسان طبقه‌بندی مشاغل دانشگاهها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کشور و مرکز توسعه مدیریت و تحول اداری وزارت متبوع تدوین گردید. این مجموعه دربرگیرنده تمامی مشاغل مصوب شورای امور اداری و استخدامی کشور اعم از عمومی و تخصصی می‌باشد که برای مراجعه مدیران و کارشناسان و کلیه مسوولان اجرایی و نیز پژوهشگران و استادان فن، گردآوری و تهیه شده است. مجموعه حاضر دربرگیرنده ماهیت مشاغل و ویژگی‌های افراد شاغل و توصیفات شغلی و توضیحات مشاغل تخصصی حوزه سلامت می‌باشد. این مجموعه شامل ۵۴ شغل عمومی و ۸۰ شغل بهداشتی درمانی است که در دو گروه ضوابط اجرایی مشاغل عمومی و بهداشتی درمانی تعریف شده است. ویژگی‌های عمده و متفاوت این مجموعه از آن جهت است که تعریف دقیقی از هر یک از مشاغل بر اساس وظایف و ماموریت‌های جدید ارائه شده است. همچنین حذف رشته شغلی و تبدیل آن به شغل با هدف نزدیک کردن شغل به پست در طرح طبقه‌بندی جدید مد نظر بوده تا مشکلات و ابهامات در خصوص وجود پست‌های سازمانی متنوع و ناهمگون در یک رشته شغلی را مرتفع سازد. علاوه بر این شرح وظایف مشاغل به روزرسانی گردیده است. همچنین شرایط احراز مشاغل به تفکیک تحصیلات، مهارت، دوره‌های آموزشی و تجربه مطرح گردیده که طرح مهارت و دوره‌های آموزشی برای نخستین بار در شرایط احراز مشاغل گنجانده شده است همچنین در شرایط احراز، مدارک تحصیلی جدید لحاظ شده است. تعیین مهارت‌های لازم برای هر شغل نیازمند انجام فرایندی پیچیده و زمان‌بر و کاملاً تخصصی است که با همت و تلاش خستگی‌ناپذیر کارشناسان این مرکز و دانشگاه‌های علوم پزشکی محقق شده است.

در اینجا بر خود لازم می‌دانم از حمایت‌های بی‌دریغ جناب آقای دکتر سید عباس حسنی معاون محترم توسعه مدیریت و منابع و جناب آقای دکتر کامیار یغمائیان مشاور محترم معاونت توسعه مدیریت و منابع سپاسگذاری نمایم. همچنین از زحمات بی‌شائبه و بسیار ارزنده جناب آقای دکتر مهران لک

معاون مرکز توسعه مدیریت و تحول اداری که از ابتدا در تهیه و تدوین و به ثمر رساندن این مجموعه نقش بسیار مهمی را داشته‌اند و راهنمایی‌های ارزنده کلیه اعضای شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ریاست جمهوری که با مساعی و ارائه پیشنهادات لازم در هر چه پربار نمودن این طرح گام برداشتند و نیز از زحمات بی دریغ آقایان حسین قبله، احمد محمدزاده فیاض و زین العابدین شیخ بیگلو و خانم‌ها علیه سراج، فاطمه فرید، زهرا بهادری، مهرندا سلام زاده، کیمیا پورکتابی و سمیه سیه سرانی که بی شک تدوین این مجموعه بدون تلاش این عزیزان امکان پذیر نبود تشکر و قدردانی نمایم.

در پایان از تمام صاحب‌نظران و اساتید گرانقدر خواهشمند است با ارسال دیدگاه‌ها و نظرات خود ما را در ارتقاء و بازنگری آتی مجموعه حاضر یاری رسانند.

دکتر محمد فتحی

رئیس مرکز توسعه مدیریت و تحول اداری